

การสร้างหนังสืออ่านประกอบ

ในการสร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยเรื่อง "ทิโตปเทศค่ากลอน"
สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาหนังสือเรียนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร
หนังสืออ่านประกอบ เอกสารและการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจุดประสงค์
เนื้อหา ระดับความยากง่ายของภาษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านประกอบ

หนังสือเรียน คือ หนังสือเรียนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของกระทรวง
ศึกษาธิการ ได้แก่ ทักษะสัมพันธ์ วรรณวิจักษ์ และหลักภาษา

หลักสูตร คือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ของกระทรวงศึกษาธิการ
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ

หนังสืออ่านประกอบ คือ หนังสืออ่านประกอบ (หนังสืออ่านนอกเวลา) สำหรับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น ซึ่งกระทรวงศึกษาศึกษาธิการกำหนดให้นักเรียนเลือกอ่านปีละ 4 เรื่อง
จากหนังสืออ่านประกอบ 32 รายการ ดังต่อไปนี้

1. ราชาธิราช ตอน ศักดิ์พระเจ้านั่งมั่งของ ของ เจ้าพระยาพระคลัง
2. บทละครเรื่อง พระร่วง พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 6
3. ลิลิตนันทราชากริต พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 6
4. เทศนาเสือป่า พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 6
5. หัวใจนักรบ พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 6
6. ธรรมจริยา เล่ม 4 ของ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
7. เสด็จประพาสต้น พระนิพนธ์ของ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

8. นิทานโบราณคดี (บางเรื่อง) พระนิพนธ์ของ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
9. จดหมายจางวางหว่า
10. ก. ระเเคนสันไค ของ พระมหามนตรี (ทรัพย์)
ข. บทละครตีกคำบรรพ์เรื่อง สิทธิธนู
11. ก. สุภาษิตพระร่วง ฉบับหอพระสมุด
ข. สุภาษิตอิศรญาณ ฉบับหอพระสมุด
12. หนังสืออ่านกวีนิพนธ์ เรื่อง เวนิสวานิช พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 5
13. ป่าคองพงพี ตอน โมกวลี ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
14. ลาปลาวาฬ ของ กรมวิชาการ
15. หมูชาวนา ของ กรมวิชาการ
16. เสี่ยงก๋องจากโรงเรียนเชิงเขา ของ กรมวิชาการ
17. นิกกับทิม ของ ว. ณ ประมวฒมารค
18. ฉากหนึ่งในชีวิต ของ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ
19. มหาบัณฑิตแห่งมิดิลานคร ของ น.อ.แยม ประพันธ์ทอง
20. พลายมลิวัลย์ ของ ถนอม มหาเปารยะ
21. พอสอนลูก ของ ทวี บุญยกฤ
22. สามชาย ของ คอกไม้สด
23. แว่ววัน ของ โบตัน
24. ฉันทูนี่...ศักรูที่รัก ของ ส.เศชากวิงศ์ ณ อยุธยา
25. สอนสัตว์ ของ สุวรรณี สุขณา
26. เรื่องของน้ำพุ ของ สุวรรณี สุขณา
27. รวมเรื่องสั้นชุดคนอยู่วัด ของ ไมตรี ลิ้มปิตาติ
28. เมื่อคุณตากุณยายยังเด็ก ของ ทิพย์วาที สันทิวังศ์ ณ อยุธยา
29. เหมิด ยลคนักสืบ แปลโดย บันลือ ถิ่นพังกา
30. ตามล่า แปลโดย ลมุด รัตตากร

31. แมงมุมเพื่อนรัก แผลโดย มัลลิกา
32. ก. พลายจำปา แผลโดย ลมุล รัตตากร
 - ข. เรื่องของชาวพลายมั่งคั่งผู้อำภพ ของ ม.ด.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ

หนังสืออ่านประกอบทั้ง 32 รายการนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจุดประสงค์การเขียนเนื้อหา และระกัับความยากง่ายของภาษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือที่โตปเทศคำกลอนต่อไป

2. สร้างจุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของหนังสืออ่านประกอบเรื่องฮีโตปเทศคำกลอน
3. สร้างหนังสืออ่านประกอบเรื่อง ฮีโตปเทศคำกลอน โดยนำเนื้อเรื่องตอนที่ 1 และตอนที่ 2 จากหนังสือฮีโตปเทศฉบับแปล โดยเสี๊ยม โกเศศ มาแต่งเป็นคำกลอนที่มีความยาวทั้งสิ้น 404 คำกลอน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั้งไว้
4. สร้างแบบฝึกหัดท้ายเรื่องเพื่อทดสอบความเข้าใจให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั้งไว้

จุดประสงค์ของหนังสือเรื่องฮีโตปเทศคำกลอน

จุดประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องฮีโตปเทศ ทั้งเนื้อเรื่อง สัพพท์ และฉันทลักษณ์คำกลอน
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดทางจริยธรรม อันได้จากสุภาษิตในเรื่อง
3. เพื่อให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลิน มีอารมณ์ประณีต และมีวิจารณ์ภายในการอ่าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกประวัติเรื่องฮีโตปเทศได้
2. เล่าเรื่องนิทานต่าง ๆ ในฮีโตปเทศได้

3. บอกความหมายของสุภาษิตในเรื่องใด
4. บอกความหมายของคำศัพท์ใด
5. บอกได้ว่าชอบนิทานเรื่องใด เพราะเหตุใด
6. เขียนแสดงความคิดเห็นว่า การผูกมิตรมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร
7. เขียนแสดงความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านเรื่องการแตกมิตร ใด
8. เขียนแสดงความคิดเห็นว่า หิโตปเทศคำกลอน มีข้อดีหรือข้อบกพร่อง

อย่างไร

การสร้างหนังสืออ่านประกอบเรื่องหิโตปเทศคำกลอน

หนังสือหิโตปเทศฉบับที่เสฐียร โกเศศแปลจากคัมภีร์ปัญจตันตระนั้น เป็นร้อยแก้วที่ภาษาสละสลวย แต่ค่อนข้างยากสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งคน ชื่อสัตว์ในเรื่อง เป็นภาษาสันสกฤต ซึ่งยากแก่การจดจำ เช่น นกพิราบชื่อ จิตรครีวระ หนูชื่อ หิรันยกะ กาชื่อ กาลชุปะตะนะกะ เมืองชื่อเกาศามที นายพานิชชื่อ วรรณมานะ เป็นต้น ชื่อเหล่านี้ผู้วิจัยได้คัดลอกเพื่อมิให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ถ้ายางบทซึ่งค่อนข้างยากและไม่สู้มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตทั่วไป ก็คัดลอกหรือดัดแปลงให้เหมาะสมแก่ระดับนักเรียนมัธยมศึกษา เนื้อเรื่องนิทานบางเรื่อง เช่น เรื่องภรรยาชายเลี้ยงวัวมีตัว¹ เป็นเรื่องคู่สาวชัดเจนเกินไป ซึ่งไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก ก็คัดลอก ส่วนนิทานสัตว์ใดคงไว้ทั้งหมด

ตัวอย่างการสร้างหิโตปเทศคำกลอน

ตัวอย่างที่ 1

(ถาที่ 12) "ถ้ามีบุตรที่ไม่มีความเฉลียวฉลาด หรือไม่ประพฤติดีในทาง

¹เสฐียร โกเศศ, หิโตปเทศ, หน้า 149.

กรรมจรยาอันดี จะได้รับผลเป็นคุณเป็นประโยชน์อะไรเล่า? เปรียบเหมือนมีจักษุ แต่ว่าพิการมัวมืด จะมีประโยชน์อย่างไร? มีไว้ให้รำคาญตาเท่านั้น"

(กถาที่ 13) "การไม่มีบุตร 1 หรือมีแต่ตายไปเสียแล้ว 1 หรือว่ายังมีชีวิตอยู่ แต่เป็นบุตรที่โง่ ๆ ที่อ ๆ 1 3 ชนิดนี้ควรเลือกอย่างที 1 และที่ 2 ดีกว่าอย่างที 3 เพราะจะต้องโหม่นสเคือครอนเนื่องด้วยอย่างที 1 และที่ 2 เพียงครั้งเดียว แต่อย่างที 3 จะได้รับความโหม่นสเป็นนิรันดร"¹

ควยโอรสสี่องค์ที่ทรงรัก	เหลวไหลนักไม่รักใฝ่ศึกษา
มีลูกเหมือนมีหทัยนัยนา	แคดวงตาเหมือนบอดยอกระหม
ไม่มีบุตรบุตรตายเสียคยาแห	ก็เพียงแต่ครั้งหนึ่งซึ่งชื่นชม
แต่มีบุตรสุดเวลาใจเงางม	พลแมตรมโจิตนไปจนตาย

(ทิโตนเทศคำกลอน)

ตัวอย่างที่ 2

รุ่งเช้า กาเห็นเจ้าของไรก็อไม่เดินมา จึงบอกอุบายให้กว้างว่า "ท่านจงนอนนิ่ง ๆ ว่าเป็นตาย ขวเจ้าให้เสียงทวนเมื่อไร จงลุกขึ้นวิ่งหนีทันที," กวาก็ทำตาม ที่กาสั่ง. พลเจ้าของไรเดินเข้ามาเห็น กวางนอนนิ่งไม่กระตุกกระคิก สำคัญว่าตาย รีบปลดแราวออกจากกวาง หอมวนพับเดินกลับจะไปที่อยู่ของตน. พลทางไปสู่นอนย กาก็ให้สัญญาสงเสียงขึ้น กวางไคยนั้นก็ตะลึงลวน ลุกเขนหนีไป. เจ้าของไรเห็ดยวมากู เห็นกวางหนีไปไค โกรธที่สุด ขวางไม่ไปเต็มแรง แต่เผอิญสัตว์กรรมไปถูกสุนัขจึงจอกตาย ท่านจึงว่า

(กถาที่ 84) กรรมที่ได้ทำไว้ อาจจะตามสนองผล ไม่เร็วก็ช้า ในปัจจุบันชาติ.²

พรุ่งเช้าเจ้าของเขามองเห็น	จงทำเป็นนอนตายอย่าไชชาน
พอเขาเรียกคอยหนีตะลึงลวน	จึงเหตุการณเป็นไปคังใจกา

¹ เสฐียร โทเศศ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 49 - 50.

เจ้าของเห็นกว้างท่ายกั้ท่ายู่ห่อง
กาเรียวกว้างกว้างกั้วิ่งทังทุงนา
หมาจริงจุกแอบโกดควยหมายเหยื่อ
ถูกไมขวางกลางตัวตรงหัวใจ

ลงปลดบ่วงแร้วไวไปเคหา
คนเสียทาโกรธกว้างจึงข้างไม
บังเอิญเหลือควยกรรมทว่าฉน
กรรมของใครใครก็กลับมารับกรรม

(ทีโปกเทศคำกลอน)

ตัวอย่างที่ 3

"เพราะเหตุฉะนี้," นีรั้งยกะพูดออกไป; "ข้าจึงมาอาศัยอยู่เสียในป่าสูง ไกล
จากถิ่นมนุษย์. เพราะ-

(ภคาที่ 160) ผู้วิบัติจากทรัพย์ศฤงคาร ไปอาศัยป่าที่มีเลื้อและข้างใหญ่ เขา
ร่มเงารุกขชาติเป็นเคหะ เขาขลไมและน้ำเป็นอาหาร เขาห้ำาเป็นที่ลาด
นอน เขาเปลือกไมนุ่งหมยงคึกว่าตองอาศัยฟิ่งในหมู่ญาตีมิตร."¹

เหตุฉะนี้ข้าจึงมาถึงป่า ไกลสายตาบ่วงมนุษย์สุดมยง
เขาร่มไมเป็นสถานวิมานทอง คึกว่าตรงเคหาสน์เป็นทาสคน

(ทีโปกเทศคำกลอน)

ตัวอย่างที่ 4 (ตอนที่ 2)

(ภคาที่ 155) คนถอยตลบตะแลง มักเป็นที่พอใจของสัตว์,
คนไม่มีคุณความดี มักเป็นที่โปรดปรานของท้าวไท,
คนตระหนี่มักเป็นที่อาศัยแน่นแห่งทรัพย์ศฤงคาร,
ภูเขาร่มแห่งแล้งในสถานอันปราศจากประโยชน์ และ
กลางทะเลมักเป็นที่ซึ่งเทพวลาหกตกลงพรุพรัง²

¹ เสรีयर โภเศศ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 175 - 176.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 175.

อันหญิงมัทรีก็ไคร่ชายเจ้าชู
ฝนตกแต่ยอชเขาและคงคา

ทรัพย์มั่งมีคู่คนตระหนี่ไม่มีค่า
พระราชารัฐนุทรชน
(ทีโพบเทศคำกลอน)

ตัวอย่างที่ 5

ตอนจบของเรื่อง การแตกมิตร

(กถาที่ 184) ขอความแตกมิตร จงเกิดมีแต่ในเรือนศักรุของท่านเป็น
ประณม, ขอพระกาลจงคราพาลทรยศไปสู่ความล้มจมทุกวันวาร;
ขอมหาชนพึงอยู่ด้วยความสมบูรณ์พูนสุขสารทั้งสิ้นจงเนื่องนิศย์ ขอ
กุลบุตรแม้ยังเยาว์วัย จงมีจิตพลิกเพลนในส่วนขวัญมุนุรนิยายอันน่า
รื่นรมย์นี้ ทุกทีวารাত্রีเทอญ."¹

ในตอนนี้ ผู้วิจัยได้คัดแปลงแต่งใหม่ ด้วยเหตุที่กถาเดิมเป็นการสาปแช่ง
จึงได้แต่งดังนี้

กถาครบจบนิทานการแตกมิตร	สอนให้คิดยากกว่าการสอนอ่านเขียน
กุมารน้อยค่อยเข้าใจคัมภีร์เนียน	เริ่มพากเพียรศึกษาวិชาการ
อันเด็กน้อยค่อยเรียนเพียรสังเกตุ	ทีโพบเทศคำกลอนให้สอนอ่าน
มุ่งสอนใจให้คิดพินิจนาน	จงเบิกบานด้วยปัญญาทั่วหน้าเลย.

(ทีโพบเทศคำกลอน)

กล่าวโดยสรุป การสร้างหนังสืออ่านประกอบ โดยนำเรื่องร้อยแก้วเดิมมาแต่ง
ใหม่เป็นคำประพันธ์ทั้งเรื่องนั้น เป็นเรื่องค่อนข้างยาก เพราะจะต้องรักษาเนื้อเรื่อง คำโครง
และสุภาพิตเดิมไว้ให้มากที่สุด เพื่อแสดงความเคารพต่อเจ้าของเรื่องเดิม ในขณะเดียวกัน

¹ เสฐียรโกเศศ, เรียงเดียวกัน, หน้า 186.

การแต่งเป็นคำประพันธ์ ก็ถูกฉันทลักษณ์บังคับให้ไพเราะและความยาว โดยจำกัด ความโศกที่ถก
เคิมเข้าใจยาก จำเป็นต้องอธิบายให้เด็กเข้าใจง่าย ความโศกที่เย็นเยือก จำเป็นต้องรวบรัด
ให้ความกระชับ ดังนั้นคือปัญหาในการแต่งเรื่องหิโตปเทศค่ากลอน ซึ่งผู้วิจัยได้พยายาม
อย่างยิ่งที่จะให้มีขอบพรมองน้อยที่สุดเท่าที่เวลาและความสามารถจะอำนวยให้

(หิโตปเทศค่ากลอนฉบับเต็ม ฐุในภาคผนวก)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย